

Szacunek

Deklaracja Obywatela / Obywatelki PRO pkt 9

Postępuję w duchu poszanowania godności i szacunku dla każdego człowieka

Dla każdego człowieka jest ważne być zauważanym oraz okazywać szacunek i uznanie innym. Gwarantowana w konstytucji godność człowieka jest historycznie stosunkowo młodym zjawiskiem, wyrosłym w społeczeństwach liberalnych, wyzwolonych z autorytarnego konformizmu, w którym odziedziczona pozycja, urząd i władza osób i instytucji automatycznie gwarantowały bądź wymuszały szacunek. W ostatnich czasach wiele uczyniono dla ukształtowania wrażliwości i uznania na przykład dla osób niepełnosprawnych czy praw kobiet.

Ale też narastają nowe napięcia: antysemityzm, żądania nacjonalistycznej rewizji historii, nienawiść do innych religii, przemoc wobec uchodźców. Próby autorytarnego wykluczenia obcych czy innych zyskują coraz więcej zwolenników. Szacunek ma przysługiwać tylko członkom własnej grupy, zorganizowanej mniej lub bardziej hierarchicznie. Media elektroniczne ułatwiają sianie nienawiści. Sprzeciwianie się temu jest dla wolnego społeczeństwa warunkiem przeżycia. Ale to nie jest łatwe. Już samo dostrzeganie przemocy w życiu codziennym jako problemu - jak choćby w szkole - przychodzi z coraz większym trudem.

Szacunek można sobie wywalczyć, mieć zagwarantowany, przyznany albo być go pozbawionym. W naturze ludzkiej leży oczekiwanie uznania ze strony innych ludzi. Chcemy w każdej społeczności - od rodziny po imperium - czuć się dobrze i mieć możliwość rozwijania swoich zdolności. O szacunek i uznanie zabiega się od zawsze, gdyż bez przynajmniej elementarnego uznania innego człowieka społeczność ludzka nie jest możliwa. Uznanie jest warunkiem dla szacunku (respektu). Starożytny

respectus oznaczał „patrzenie wstecz” i „wzgląd” i w ten sposób przynajmniej chwilowe odejście od własnego egoistycznego interesu.

Wzorując się na brytyjskim „Bill of Rights” z 1689 roku (wtedy to protestantom przyznano prawo noszenia broni, a tym samym uzyskali oni zdolność do obrony przed ingerencją państwa), w Stanach Zjednoczonych w roku 1789 obywatelom przyznano podstawowe prawa do wolności poglądów, religii, prasy i zgromadzeń (nie dotyczyło to, niestety, kobiet i niewolników). W tym samym roku, w wyniku Rewolucji Francuskiej, uświadomieni, współdecydujący „citoyens”, zapisali sobie w konstytucji prawa do wolności, własności, bezpieczeństwa i prawo do oporu przeciwko uciskowi.

Od tamtego czasu konstytucja stała się wiążącą umową społeczną zawieraną przez obywateli, pokazującą ich wzajemne obchodzenie się, stosunek do mniejszości i innych grup wymagających opieki i wsparcia. Niepodważalne pozostaje okazywanie przez rządzących szacunku rządzonemu. Konstytucje podlegają nieustającym udoskonaleniom; w mozolnej walce socjaliści uzyskali prawa dla ludzi pracy; sufrażystki wywalczyły prawa dla kobiet; ruchy praw obywatelskich równouprawnienie dla czarnych. Różne podmioty społeczne nieustannie negocjują swoje prawa. Jedni robią to w imię dobra wspólnego, inni tylko w odniesieniu do własnych interesów.

Ciągle jednak pozostają jakieś otwarte problemy. Bo jak to jest z prawem dzieci do wolności od przemocy dorosłych? Z prawem uchodźców do azylu? Prawem par homoseksualnych do równego traktowania? Czy to można zapisać w konstytucji? A dlaczego nie? Rozpisanie praw, niosących nierzadko wyrafinowane konsekwencje, jest bardzo trudnym zadaniem.

Naprawdę niebezpiecznie jest, kiedy rządzący próbują demontować zdobycze prawne i odmawiają szacunku mniejszościom etnicznym i wyznaniowym, migrantom, homoseksualistom i zezwalają na ich dyskryminację. Im mniejszy jest szacunek, tym większe niebezpieczeństwo brutalizacji.

Ostatecznie nadal obowiązuje to, co po II wojnie światowej zapisano w artykule 1. [Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka: „Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw. Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem i powinni postępować wobec innych w duchu braterstwa”](#).

Wykorzystano teksty z [magazynu Flutter, nr. 69, zima 2018-2019](#), wydawanego przez Bundeszentrale für politische Bildung.

Na bazie tekstu opublikowanego wcześniej [TUTAJ](#).